

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

Articulus IX. De numerica peccatorum distinctione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

ARTICVLVS. IX.

De numerica peccatorum Distinctione.

§. I.

Præmittuntur hac de re quædam certiora, & quæ sit radix hujus Distinctionis.

887. **C**ertum est, quod coram DEO quævis actio peccaminosa, live externè consummata per quamcunquè physicam interruptionem faciat peccata numericè distincta, licèt contingat circa idem objectum, ut si quis continuat turpe desiderium erga eandem sceminam, tot sunt numero peccata coram DEO, quot re ipsa distinctas numero elicit concupiscentias, Dicastill. *de Pœnit. D. 9. à num. 63.* Ratio, quia quodvis desiderium est consensus distinctus, & nova libertas, ergo quodvis est novum peccatum,

Nihilominus non omnis, quæ in foro DEI, & coram DEO est numerica distinctio peccatorum, est præcepta in foro Sacramentali, id est, non omnes eæ actiones, quæ coram DEO faciunt plura peccata, etiam ut plura censenda sint, ac exprimenda in Confessione Moya p. 1. in *Select. tract. 3. D. 2. quæst. 1. §. 2. num. 8.* contra Soarez *de Pœnit. D. 22.*

Secl. 5. num. 15. Ratio est, quod Christus præcipiendo Confessionem peccatorum quoad speciem, & numerum præceptum suum accomodaverit communi hominum judicio, ita ut censendum sit unicum numero peccatum, quando secundum communem æstimationem actio unica in genere moris, multiplex verò, quando live conditio, & natura actionis, live interruptio est talis ut moralis hominum opinio judicet multiplicari, nisi enim sic definiatur peccatorum numerus, præceptum Christi esset moraliter impossibile observatu.

888. Hinc consequens est, quod cum ex physicis actuum interruptionibus actuum unitas, aut pluralitas peccatorum quoad forum Sacramentale nequeat desumi, recurrendum sit ad prudentium virorum communem æstimationem, ac juxta eam sit taxandus numerus, ita communis cum Dicast. *num. 65. juncto 104.* qui benè observat *num. 71. & 101.* in

N n n n 3

hoc

hoc ipso universalem regulam dari non posse, quia in quibusdam actionibus notabilis distantia unius ab alia non impedit moralem unitatem, sic interposita longissima concio non tollit moralem unitatem inter primam, & secundam partem sacri; in prandio verito e. g. in esu carniū die Veneris est moraliter unica comestio, licet inter unum, & alterum cibum longior intercedat confabulatio. E contra unico tractu die Nativitatis Christi legens tria Sacra censetur non unam, sed tres Missas dicere, ac ter communicare, atque, si indignè celebret, tria peccata committere, cum tamen sit unica communio, dum Sacerdos post sumptas species per plures horas populo particulas distribuit, & postea residuas absūmit. Prudens igitur iudicium in hominum aestimatione, dum quæritur, an actus physicè interrupti, ac distincti sint moraliter, unus, aut plures actus humani, pendet ex natura actionis, ejus materia & circumstantijs.

889. Radix distinctionis numerica videtur esse triplex. Prima, est multiplicatio objecti non multiplicato actu, ut si unico actu concupiscas pluribus carnaliter comisceri. Secunda est multiplicatio actuum circa idem objectum: hæc multiplicatio fit tripliciter; primò, per pœnitentiam, ut si post conceptum furandi desiderium te pœniteat, postea iteras propositum furandi id ipsum. Secundò, per voluntariam cessationem à Concepto

proposito malo sine hujus positiva retractione. Tertia, per Involuntariam ad alia objecta conversionem, seu per involuntariam distractionem, quò revocatur somnus, ebrietas, oblivio.

E contra idem actus citra multiplicationem perseverare potest dupliciter. Primò, formaliter, ac in se, Secundò, virtualiter, id est, in aliquo suo effectu, sic moraliter continuatur intentio occidendi Petrum in armorum preparatione, equi conscensione, itinere assumpto &c. et si physicè, ac in se interrumpatur per oblivionem, seu actualis cogitationis de occisione carentiam.

Ut in hac satis perplexa materia sine confusione procedamus, inquiremus primò numericam in actibus externis distinctionem. Secundò, in actibus internis circa idem objectum sæpius interruptis physicè, & repetitis. Tertio, in actibus externis, aut internis, quorum singuli tendunt in plura numero objecta ejusdem speciei. Quid autem censendum quando actus, & objecta multiplicantur facile patebit partim ex primo, partim ex tertio. Quarto ad quantum numerum se extendunt particula, plus, minus, aut circiter, quibus utitur pœnitens, dum certum numerum non habet exploratum. Quinto, subjiciemus modum, quo inhabitatus peccator ignorans numerum, & speciem peccatorum confiteri debeat.

* *

*

§. II.

De numerica peccatorum Distinctione in actibus externis.

390. **V**Asq. in 3. p. quest. 91. a. 1. dubit. 5. Marat. de Pœnit. D. 26. S. 3. docent actiones externas invicem non subordinatas, prout subordinantur media, & finis, multiplicari moraliter numero, quoties finis voluntatis formaliter in se, aut virtualiter non perseverat in medio ex illa procedente, unde inferunt multiplicari peccata, quoties voluntas definit actualiter peccare, ut tempore somni, distractionis &c.

Secunda, sententia asserit multiplicari per retractationem præteritæ voluntatis, hac verò non retractata censerit unicum peccatum, ita plures apud Lug. de Pœnit. D. 16. num. 537. addit num. seq. Coninch. negantem contra Vasq. retractari, ac discontinuari per distractiones, dormitationes &c.

Tertia, sententia P. Matth. Moya in Select. qq. p. 1. tract. 3. D. 2. num. 17. & 19. constat duabus Regulis. Prior est, quod generatim executio finis, & mediorum vi intentionis præviæ positurum idem numero peccatum faciant, quoties positio mediorum moraliter non discontinuatur à consecutione, & media de se non sint mala (e.g. dum quis ex fine occidendi præparat arma, viam ingreditur &c.) aut si sint de se mala or-

dinantur naturâ suâ ad finem, nec specie diversam à fine malitiam continent, ut turpiloquia, oscula, tactus ex intentione copulæ præviæ.

Posterior Regula: quoties actiones externæ sive inter eas sit ordo medij, & finis, sive non, juxta asstimationem prudentum reputantur partes integrantes unius actionis humanæ, toties constituunt unum numero peccatum.

Consentit Lugo n. 540. Fagundez lib. 3. c. 5. ad 2. præcept. Ecclesiæ: hanc moralem unitatem clariùs explicans, dicit enim in actibus momentaneis, ut in Blasphemijs, injurijs contumelijs, perjurijs, detractionibus, ut sit numerica distinctio, requiri aliquando distantiam inter unam, & alteram unius quadrantis, aliquando minùs. In successivis verò, qualia sunt peccata odii, & amoris, ut plures actiones moraliter non consent unam, postulat plus, minus distantiam horæ mediæ, unde num. 15. inquirens quot numero peccata committat sollicitans fœminam, & eâ non potitur, responderi committi plura, si plus. minusvè per mediâ horam cessavit à sollicitatione, tantum enim temporis in hisce actibus censeur notabile. Eandem sententiam secutus est Tambur. lib. 2.

Ex.

Exped. Confess. cap. 1. §. 8. dicens à prudenti hominum iudicio pendere, an tempus sit modicum inter unam, & aliam e. g. concupiscentiam intercedens, non impediens, quo minus secundo, tertio &c. repetita concupiscentia censeatur fieri eodem moraliter impetu, quo prima. Ratio data Regulae est, quod unica moraliter actio externa sit unicum peccatum.

Quando autem ex pluribus actionibus physicis moraliter una confletur, pendet à iudicio prudentum, quod non ratione, sed exemplis probat Moya à *num. 20.*

891. Dicendum est, quod non sufficiat quavis physica interruptio ad tollendam moralem unitatem externae actionis, sed quando peccatum exterius consummatur, omnes praeviae actiones ad illud subordinatae, conficiant unicum numero peccatum, licet affectus interior saepius interrumpatur, ac renovetur, nisi sit extraordinaria interruptio, si autem actiones invicem non subordinentur, tot sunt numero peccata, quot actiones, siue obiectum sit unicum, siue multiplex ejusdem rationis Soarez *D. 22. S. 5. à n. 24. de Pœnit. Dicastill. de Pœnit. num. 64. D. 9.*

Conclusio habet tres partes. Pars prima patet *ex nu. 888.* in unitate actus celebrandi conflata ex prima, & secunda parte Sacri interrupta per intermediam concionem; in unitate communionis, dum Sacerdos post sumptas species diu Sacras particulas distribuit populo, sumit reliquas; in unitate comestionis physicè interruptae per confabulationem inter cibum unum, & alterum,

Item censeatur unica moraliter confabulatio amasi cum amasio, esto inter conversandum parum indormiat in eodem congressu. Similiter moraliter est unica contumelia, si convitia contra eundem proximum ingemines (saltem si sint in eadem specie materia, in eadem, inquam, nam an contumeliae sibi succedentes in materijs specie diversis sint specie diversae consequenter interrumpant moraliter unam contumeliam ab altera, decisum est *num. 616. & 885.*) quamvis fiat interruptio etiam longiuscula per interposita alia verba occasione alicujus intercurrentis.

892. Pars 2. De actibus subordinatis probatur varijs exemplis; primò, proponentis occidere Petrum, & ex hac intentione parantis arma, equum conscendentis, itinerantis, & quarentis Petrum ad necem, omnes hi actus cum illatione mortis est moraliter unica actio, eaque tota intelligitur, & sufficienter exponitur dicendo: occidi unum hominem: Item satisfacit confitendo peccavi semel cum soluta, aut conjugata &c. est copulam praeferunt desideria plura continuata, confabulatio turpis, sollicitatio, oscula, tactus &c. & horum nulla fiat mentio.

Difficultas major est de hujusmodi turpiloquijs, tactibus, osculis, delectationibus ad copulam paraetam subsequens statim, ac continuatis in eodem loco, utrum cum praeterita copula componant unicum numero peccatum, vel verò distinctum. Pro unico stat Lugo *n. 553.* cum communiore, quia sunt complementum copulae, faciuntque unicum moraliter congressum. Pro novo numerice

ricè peccata pugnat Soarez *num.* 26. Valq. *num.* 27. & 31. quia naturâ suâ disponunt ad novam copulam.

Resp. cum Dicastill. *nu.* 75. utrosque AA. loqui probabiliter statque pro prima sententia praxis pœnitentium se non accusantium de illis, & confessariorum non interrogantium, probabilior tamen videtur opinio secunda.

Quid autem judicandum de præfatis turpiloquijs, osculis, tactibus impudicis sine intentione copulæ, an sint explicandi, etsi postea sit subsecuta copula. Communior affirmat cum cit. Valq. Dicastill. *num.* 76. Lug. *n.* 556. quia secundum se sunt peccatum sive deinde specie, ut vult Lugo, sive numero distinctum à copula: ergo cum defectu intentionis copulæ non faciunt unitatem moralem cum copula, sunt ab hac seorsim explicandi.

Amplia hanc opinionem ad casum, quo actus similes ordinantur ad consummationem alterius, si hic notabiliter distet ab illis, ut si interrumpatur interruptione extraordinaria e.g. si hostis ad necem quæritus non reperiatur domi, sed sit primum rediturus post mensem, & tunc occidatur occasione decretâ ante mensem vi intentionis non revocata.

Eodem modo non est moraliter unica commestio, si discontinuatur notabiliter per interveniens negotium e.g. Spatio unius horæ durans. Doctrinam ampliationis applica alijs plurimis similibus.

893. His non obstantibus Moya *quæst.* 2. *num.* 2. cum Ovied. 1. 2. *tr.* 6. *Contr.* 5. arbitratu probabile esse, quod subsecuta copula ad turpiloquia, oscula

R. P. Karch, *Diff.*

& tactus, etsi sine intensione copulæ fuerint exerciti, non sit obligatio hos actus exprimendi, ultra Confessionem copulæ. Probat oscula, & tactus magis natura sua ordinantur ad copulam sequentem, quam ad præteritâ, imò ad hanc ordinari negant plures, & tamè actus præfati hanc subsecuti non sunt ex obligatione declarandi, nec faciunt peccatum moraliter distinctum à copula, ergo etsi ijdem actus ex operantis intentione non ordinentur ad copulam, sed velit in eorum delectatione sistere, non faciunt peccatum diversum, nec sunt ex necessitate explicandi, consequentia urgetur, quod, sive antecedant, sive sequantur copulam, ad hanc natura sua referuntur, ergo retinent eandem intrinsecam malitiam, quam non immutat intentio operantis ijsdem extrinseca, unde non est verum, quod, dum operans vult in illis sistere, habeant malitiam specie diversam à copula, sed est eadem, cum illa, quæ inest eisdem, dum ordinantur ab operante ad copulam, quia ordinatio hæc extrinseca non est diversa speciei à relatione intrinseca, quam actus illi à natura habent ad copulam, ita Moya pluribus prosequens istud argumentum contra Lug. *num.* 556. contendentem amplexus, & tactus in malitia specie distingui, dum operans intendit sistere in eorum delectatione, à malitia, quam habent, dum ordinantur ad copulam; Sanch. *lib.* 9. *de Matr.* D. 46. *num.* 7. favet sententia Moyanæ ita loquens, *amplexus & oscula ob delectationem habita suapte natura, & intrinsece ordinantur ad copulam tanquam circumstantia illius, at circumstantia intrinseca actus participant eandem*

O 000

ipf.

ipsum malitiam &c. Quare talis delictatio est inchoatio carnalis copula. Unde tactus dicuntur inchoata fornicatio, Valsq. n. 33. Ratio allata videtur efficaciter ostendere probabilitatem, quam & ergo agnosco.

894. Pars 3. Conclusionis assertæ num. 891. de actibus non subordinatis sive in idem, sive in diversum objectum tendentibus, probatur: si tendant in objecta diversa, sicut hæc nullam habent unitatem, ita actus invicem non faciunt moraliter quid unum: ut si fornicaris nunc cum hac, nunc cum illa: detrahis nunc Petro, nunc Paulo: percutis jam Titium, jam Cajum, & sic de alijs similibus: idque verum est, quantumvis actiones multiplicatae dependant ab eadem voluntate fornicandi, vel detrahendi, vel percutiendi. In his Exemplis multiplicantur actus externi, & objecta.

Si verò actus externi diversi non subordinati se occupent circa idem objectum, proinde multiplicentur actus, sed non objectum ut si ex eodem actu libidinis te pluries polluas, aut cum eadem femina plures habeas copulas; in hoc casu, & similibus plurimis non obstante unitate objecti circa quod, & intentione, tot committis numero peccata, quot pollutiones, aut copulas patrasti; quia quævis ex his actionibus est completa, & totalis non ordinabilis ad faciendum moraliter unum cum altera, nec censetur unicus moraliter congressus.

Ob rationem proximam partis tertie, judico probabilius cum communione sententia, quod Confessarius tot com-

mittat peccata mortalia, quot in statu peccati mortalis non contritus absolvit penitentes etiam in eadem sessione. Idem dicerem de distribuyente Sacras parcelas, si distributio in peccato mortali, foret mortalis, censeo autem cum Valsq. non esse lethalem, quia non est actio consecratoria Sacramenti. Ratio est, quod quævis Confessio, & perrectio Hostiæ sit actio totalis.

Dices ergo etiam quævis contumelia, blasphemia, percussio, ejusdem, etsi continuata est novum peccatum, quia quævis est actio completa; vel si completio non obstat, quo minus faciant unitatem moralem numericam propter unitatem intentionis, etiam pollutiones continuatae, aut copulæ cum eadem ex eodem libidinoso animo pendentes constituent unicum moraliter peccatum. Conf. copula, esto sit actio totalis, non obstat totalitas illius, nè cum subsequis amplexibus, & tactibus componat unicam moralem actionem, ergo etiam non impedit, quo minus copula nova secuta ex eadem prævia intentione cum eadem femina, sit moraliter unica ex physice duabus conflata, consequentia hæc valde videtur urgere teste Moya *quest. 3. num. 7.* quia si secunda copula est idem peccatum cum osculis præcedentibus, & hæc eadem oscula idem cum prima copula, quam subsequuntur, etiam copula prima, & secunda moraliter sunt idem peccatum, sunt enim eadem in uno tertio, nempe in osculis &c. subsequis ad primam, & præcedentibus secundam. Argumentum istud est Zanardi, & plurimum apud Moya *cit. qu. 3.* docentium plures copulas cum eadem, aut diversis eadem in-

rentione decretas esse unicam numero peccatum.

Resp. Hic disparitatem meliorem dari non posse, nisi ex prudenti virorum iudicio, ab hoc enim relatè ad forum Sacramentale ex Christi institutione videtur pendere unitas moralis per dicta *num.* 887. hanc unitatem agnoscunt plerique AA. in exemplis in nos à parte adversa re-tortis, omnes enim contumeliæ, blas-phemix, percussiones, habent eundem moraliter effectum, nempe jacturam honoris, & damni. Oppositum autem sentiunt de pollutionibus, copulis &c.

constanter negantibus ex ijs moraliter conflare unicam actionem.

Ad Conf. Resp. Cum' amplexus, & oscula sint non solum prævia, sed etiam subsequa ad copulam, habent du-plex munus; nempe quod prævia dispo-nant ad copulam, & subsequa eandem compleant, idcirco etiam subsequa sunt moraliter unica actio cum copula, copu-la autem secunda non est comple-mentum primæ.

* *

*

§. III.

*De numerica peccatorum distinctione actuum interno-
rum circa idem objectum.*

895. **D**ico actus internos circa idem objectum sæpius interruptos et repetitos esse unicum numero pecca-tum duntaxat tunc, quando interruptio non fit per formalem, sive expressam, aut virtualem retractationem, aut per vo-luntariam cessationem ab actu, nec di-stantia unius actus ab alio in prudentum estimatione censetur notabilis, seu suffi-ciens ad destruendam moralem unitatem in actibus successivè repetitis ita Moya *p. 1. in Select. 99. tract. 3. D. 2. qu. 1. §. 2. num. 13. & 15.* Contra Suarez, Vasq. Ratio totius Conclusionis con-stans tribus partibus est, quod, nisi

interveniat formalis, aut virtualis prio-ris pravæ voluntatis retractatio, aut spontanea cessatio ab illa, aut notabiliter non distet à sequente censeatur unicus moraliter congressus cum objecto.

Porrò regula ad formandum pru-dens iudicium melior dari non potest, quam ex proportione ad peccata externa: sicut ergo horum numerica distinctio, aut unitas moralis in prudentum iudicio formando dependet ex varijs circum-stantijs, & pro diversitate materiæ nunc major, nunc minor interruptio, ac di-stantia requiritur, ut actus externi in esse peccati plurificentur, ita est atten-

tendum ad varias circumstantias, ac diversitatem materiae, ut actus interni circa idem objectum repetiti censeantur facere unum, aut plura numero peccata.

896. Dixi in Conclusionem circa idem objectum, quia actus interni tendentes in objecta distincta non subordinata multiplicantur numericè in esse peccati pro multiplicitate objectorum non minus quàm multiplicari diximus actus externos. Unde certum est, quod etsi unico tractu concupiscas nunc hanc, nunc illam fœminam, tot numero peccatorum sis reus, quot fœminas concupivisti. E contra concipis desiderium copulae cum hac determinata, illud saepe renovas, unicum facis peccatum etsi inter unum, & alterum desiderium interveniat interruptio per distractionem, aut naturalem oblivionem, aut modicum somnum, dummodo non sit notabilis interruptio, censetur enim unicus cum tali objecto congressus, etsi dureret per plures continuatas horas, Lugo de Pœnit. D. 16. num. 569. subdens num. seq. quod quando est longior mora, facilius sit moralis interruptio, idcirco consulit in Confessione explicari majorem, aut minorem pravi affectus durationem de qua tamen, inquit, regulariter non est interrogandus pœnitens, quando ipsemet exprimit peccatorum numerum.

Quod si autem affectus interrumpatur per spontaneam cessationem ab ejus continuatione citra tamen ejusdem revocationem, est omnino novum peccatum renovatio affectus, quia existima-

tur novus cum objecto congressus, sicut, si postquam contumelijs affecisti proximum, spontè cessasti jacere in eum contumelias, si postea tibi idem occurrat, & contumelias renovas, peccas distincto moraliter peccato.

Nihilominus Lugo num. 551. apud Moya num. 23. putat illum, qui sub finem prandij die Jejunij decrevisset non plus edere, at, priusquam surgeret, ferulum novum afferretur id comedentem contra factum propositum, non censeri moraliter bis comedere, proinde, si talis die prohibito carnes ederet, unicum peccatum patraret, ac si per voluntatem contrariam non fuisset interrupta comestio.

Hanc Doctrinam ut valde notandam inculcat Moya, quia est singularis, & usus frequenter occurrens, eamque Lugo num. 552. extendit primò ad cessantem à percussione animo his finem imponendi, at quia videt percussum adhuc sibi repugnantem, statim bis, aut ter denuo ictus resumentem.

Secundò, ad omittentem restituere, qui continuando omissionem unicum moraliter facit peccatum, licet interrumpat per propositum restituendi, si statim mutato animo velit retinere, consentit Sporer Theol. Moral. tract. 4. cap. 3. num. 131. fuscè urgens hanc peccati unitatem. Ergò pariter est unica moraliter contumelia etsi contumeliosus desistat animo ultra non convitiandi, si mox, aut paulo post mutato animo resumat contumelias. Ut ergo spontanea cessatio plurificet peccata, postuletur longior mora inter unam, & alteram.

897. Hæc licet probabiliter statuatur, verius tamen est oppositum, quando interruptio etiam modica fit per contrariam voluntatem, nempe per propositum restituendi, aut cessandi à percussione, contumelia &c. quia per talem voluntatem præteritum peccatum interruptitur in esse peccati actualis, siquidem non manet formaliter, sive in se, nec virtualiter, sive in effectu liberè continuato, Lugo *num.* 549. cujus Doctrinam Soarez *de Pœnit. D.* 22. *S.* 5. *num.* 31. Vasq. *in 3. p. quest.* 91. *a. 1. dub.* 5. *num.* 20. *juncto.* 23. (idem tamen *n.* 18. omissionem restitutionis arbitratur esse unicum peccatum) ampliant ad casum, quo fit interruptio per

sonnum, distractionem, vel impotentiam restituendi. Verum per hæc tria non tolli unitatem moralem probabiliter tradit Lugo. dans disparitatem *num.* 550. quod ista non tollant moralem prioris voluntatis perseverantiam, sicut tollit contrarium propositum, si enim accendas domum proximi, etsi post applicatum ignem indormias, aut distraheris loquendo cum famulo, aut fias impotens extinguendi attamen si reversus augeas incendium, non censeris novum committere peccatum, ergo nec in alijs similibus.

* *

§. IV.

An actus unicus in plura ejusdem rationis objecta tendens sit unicum aut multiplex numero peccatum,

& quomodo exponendum Confessario.

898. **V**Nicâ contumeliâ, detractione, actione occisivâ plures inhonoras, pluribus detrahis, plures occidis unico consilio plures inducis ad peccandum. Idem est de actu interno, ut si unicâ voluntate intendas plures inhonorare, pluribus famam tollere, plures necidare.

Quæstio Celebris oritur, an ejusmodi actio unica externa aut interna, tot

numero peccata, aut saltem malitias contineat, quot sunt personæ, quas habet pro objecto, vel verò sit unicum numero peccatum.

Pro numerica personarum distinctione multiplicari peccata, aut saltem malitias in eodem physicè actu docet Vasq. *3. p. q.* 91. *Art. 1. dub.* 4. *n.* 4. hic tamen *1. 2. D.* 74. *n.* 7. fatetur in rigore esse unicam numero peccatum, esto plures nume-

numero malitias invicem compatibles admittat.

Pro unitate numerica peccati pugnat Soarez *to. 4. de Pœnit. D. 22. S. 5. num. 34.* ex hoc principio *to. 5. de Censur. D. 5. S. 3. num. 8.* colligit iudicem probabiliter unicam incursum censuram Excommunicationis, si simul duos reos unum dexterâ, alterum manu sinistra extraheret ex Ecclesia, aut qui uno ritu duos occideret Clericos, aut loqueretur cum duobus Excommunicatis. At *num. 12.* tuetur ut securius, ac probabilius duplicem contracturum Excommunicationem. Eandem sequuntur multi apud Moya *p. 1. select. qq. tr. 3. D. 2. q. 4. §. 1.* quia tamen secundum omnes notabiliter aggravatur malitia, & quidem eo amplius, quò plura sunt objecta, in quæ tendit actus peccaminosus, obligat ad explicandam hanc gravitatem, nam docet esse obligationem confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, proinde numerum personarum, à qua obligatione liberant AA. non agnoscunt onus explicandi aggravantes circumstantias.

899. Resp. Actio interna, aut voluntas interna terminata ad plura objecta ejusdem rationis, seu personas, prout hæc non sunt communitas, sed capita diversa esse quidem unicum peccatum in rigore Metaphysico (hic rigor non impedit, quò minùs plura moraliter dici queant peccata, quia perinde se habet talis actus in morali iudicio, ac si tot forent distincta physice peccata) tot tamen numero malitias continere, quot sunt personæ ejusdem rationis, ad quos terminatur, ita Moya §. 3. *num. 6.* Ratio unicitatis peccati est, quod peccatum sit conereturum accidenta-

le immultiplicabile non multiplicato subiecto juxta Dialecticos, quale subiectum hic est actus, qui supponitur esse unicus, nec evadit multiplex pro multiplicatione malitiæ, quæ est forma accidentalis, sicut artifex est unus, Dominus est unus, & unus Pater licet plures artes, plures subditos, plures filios numeret.

Ratio multiplicatis maliciarum est à paritate multiplicis malitiæ speciei, cujus est capax actus, ergo etiam est capax multiplicatis numerica; tam antecedens, quàm consequens est ostensura à *num. 570.*

Dixi in Responso prout hæc non sunt communitas, quia quando actio, aut voluntas est læsiva juris, quod non inest singulis, sed prout communitatem componentibus, uti fit in jure Capituli, aut civitatis, quod habet ad eligendum, vel nominandum, vel contrahendum, aut vendendum, tunc actio injustè impediens electionem, nominationem &c. est peccatum continens unicam malitiam, estque peccatum unicum moraliter, quia est læsio unius juris tantùm & unicum infert damnum.

Econtrà infamans integram familiam, sive sæcularem, sive Religiosam infamiâ suâ tangit communitatem, non ut communitas est propriè, & per se loquendo, sed singulos de familia, quia hæc non aliter inficit infamia, nisi quatenus singuli inficiuntur, & singulis inest jus proprium ad famam. Et ideo infamiâ ejusmodi etsi physice unica, ac in rigore metaphysico sit peccatum unicum, moraliter tamen tot numero malitias, imò peccata includit, quot sunt personæ illius familia.

900. Si dicas detrahens nescit, quot sint personæ, ergo detrahitio non continet plures numero malitias, quia personarum numerum determinare non potest consequenter nec malitiarum. Rep. cum Dicastill. de Pœnit. D. 9. num. 253. non scire determinatè, habere tamen in cognitione numerum tantum, vel tantum plus, minusvè, atque adeo cognoscere, quod sit morale periculum infamandi e. g. 30. personas circiter, quæ cognitione stante actus infamans continet malitias 30. etsi desit certa cognitio de 30. sufficit enim quod prudenter timeat posse eò numerum personarum pertingere, vel quod saltem dubitativè concipiat posse fors venire usque ad tantum numerum, jam enim cogoscitur periculum infamandi tot.

Ex tactis nostris principijs sequitur, quod voluntas omittendi Breviatium toto anno, jejunium quadragesimale, furandi decem personis, &c. contineat tot numero malitias, & peccata non physicè, sed moraliter distincta, quot sunt dies in anno, in quadragesima demptis Dominicis, & homines quibus vult furari, Breviatium enim unius diei non coalescit in unum cum Breviario alterius, nec jejunium diei hodierni cum crastino, nec jus unius furto læsum est moraliter unum cum jure alterius.

Sequitur 2. quod si se polluens imaginetur plures fœminas, aut de pluribus commissis peccatis deleteretur, &c. tot vitio contra naturam adjiciat malitias, quot sunt fœminæ per imaginationem propositæ, quæ si sunt ejusdem statûs, adjunctæ malitiæ erunt numericè distinctæ,

specificè verò, si habent statum diversum e. g. una sit soluta altera conjugata.

Sequitur 3. quando duo conjugati adulterantur nimirum vir conjugatus cum uxorata, adulterium tale includit duo numero moraliter distincta peccata, nam uterque lædit duplex jus, vir uxoris suæ, uxorata verò sui viri inò Lugo num. 140. vult ejusmodi adulterium specie distingui ab adulterio (extendit ad casum, quo duo voto castitatis obstricti peccant, hoc sacrilegium judicat specie esse aliud ab eo, quod committitur, dum unus tantum est voto ligatus) in quo unus complex est conjugatus, sed hoc non credo cum jura duorum conjugum innocentum, quæ læduntur, non differant specie. Vide num. 571. ubi assignavi principium in concursu plurium malitiarum, ex quo valeat dignosci, quando una illarum augeat duntaxat malitiam intra eandem speciem; quando numero distinctam constituunt.

901. Quæ an sit necessaria quoad praxim notitiæ, utrum actus externus, aut internus habens pro objecto plures personas, de quo disserimus in hoc §. sit unum, aut plura moraliter peccata, aut saltem contineat plures numero malitias, secundò quomodo tale peccatum sit apertendum in confessione.

Quoad primum audacter more suo negat Vincentius Baronius apud Moya q. 5. §. 1. dicens convenire in hoc omnes cum tamen plurimi dissentiant inter se, nam cum ex principijs S. Th. Thomistæ apud Moya q. 4. §. 3. num. 5. tradant repugnare pluralitatem malitiarum in eodem actu, hi consequenter negant obligationem

tionem explicandi numerum personarum, quibus actione unica, aut voluntate est illata injuria, aut intendebatur inferenda, hæc illatio est legitima ex dicto principio teste Oviedo 1. 2. tr. 6. de peccatis controu. 5. p. 6. nu. 122. & seqq. Vasq. cit. dub. 4. num. 8. Econtra Soares, etsi neget pluralitatem malitiarum in uno actu numericam, attamen onerat pœnitentem ad explicandum numerum personarum juxta suam sententiam, quæ vult exponendas esse circumstantias, etiam notabiliter aggravantes; Vasq. verò in hac sententia rectius non agnoscit hoc onus, at bene juxta opinionem quam cum ipso tuemur tot numero malitijs, quot personis ejusdem conditionis actio unica nocuit, aut voluntas nocere intendit.

Imò plures AA. nobiscum concedentes multiplicari malitias numericas deobligant ad exprimendum numerum personarum omnium, ira Lugo nu. 134. 135. 139. 141. Tamb. exped. Confess. Lib. 2. c. 1. §. 9. num. 59. quorum ratio est, quod plures malitiæ solo numero distinctæ in eodem actu unicum tantum numero peccatum consent per nu. 899. præceptum autem confessionis obliget duntaxat confiteri species, & numerum peccatorum, non malitiarum, de hoc enim non reperitur præceptum, non enim præcipitur confessio totius malitiæ individualis ut fatentur omnes deobligantes à confessione circumstantiarum aggravantium, numericæ autem malitiæ in eodem actu peccata non multiplicant, sed solùm aggravant intra eandem speciem, aliunde juxta Philosophiam veriorum species est tota essentia Metaphysica

individui, ergo clara explicatio speciei peccati explicatur totum peccato individuum quoad suam essentiam.

Verum cit. Moya num. 9. & 10. ex praxi fidelium, & consensu Theologorum persuasus onerat pœnitentes ad expressionem numeri objectorum, aut personarum, quarum quavis ad peccatum grave sufficeret: consensum Theologorum ostendit etsi diversis principijs innitentium; primò illorum, qui concedunt multiplicari malitias, vel peccata in uno actu; Secundò contententium explicandas esse circumstantias notabiliter aggravantes: Tertiò, volentium tot reperiri in illo actu consummationes peccati, quot sunt personæ læsæ. Quarto plurimum Thomist. cum Bannez, quia etsi negent pluralitatem malitiarum, & peccatorum formaliter, ajunt tamen illud unum equivalere pluribus. Ex his patet Responsio ad 1. quæsitum nempe multum conducere ad praxim Confessarij, ac pœnitentium scire an sint, vel non sint in uno actu plures malitiæ, aut peccata habente pro materia plura objecta, aut personas.

902. Nunc ad Quæst. 2. de modo confitendi tale peccatum. Resp. 1. Volentem uno actu fornicari cum decem, aut totidem occidere, aut dantem decem personis suo exemplo scandalum, invalidè confiteri se accusando, quod voluerit semel fornicari, semel occidere, semel scandalizaverit proximum, quia ex communi usu significat fornicationem cum unica, occisionem unius, & scandalum uni datum, hoc autem est falsum & quidem in materia gravi, ergo graviter decipit Confessarium dum non exponit individuum

viduum moraliter totum quoad substantiam ab eo commissum, sed tale, quale non commisit, sic autem confessionem invalidat, nisi error invincibilis excuset.

Resp. 2. Non exigi expressionem distinctam numeri personarum, aut obsectorum, ac bene est exprimenda in confuso pluralitas e. g. in allatis exemplis:

femel intendi cum pluribus; solutis fornicari; femel volui plures occidere; femel pluribus dedi scandalum in materia gravi directè, aut indirectè, ita Cc. Lugo, Tambur. Ratio est, quia tota species peccati cum suo individuo exponitur omisâ solum circumstantiâ aggravante quam debere confiteri probabilior negat opinio.

§. V.

Particulæ plus, minusvè, aut circiter quantum numerum significant; & qualiter peccator in habituatus confiteri debeat? Ubi deciditur, an peccata confessa dubia mortalia, se postea occurrant, ut certa, debeant confiteri?

903. **E**T si ad valorem confessionis necesse non sit numerum peccatorum Mathematicè determinare, certum tamen est, quod poenitens sciens numerum certum debeat eum definire coram Confessario, ut si scit se decies pejerasse, citra mortale nequit confiteri disjunctivè dicendo: decies, plus, minusvè, aut circiter pejeravi. Verum quia etiam post diligens examen sæpe non post certus numerus iniri, sed verosimilis seu circiter tantus e. g. denarius idcirco ad hanc vero similitudinem, ac incertitudinem conscientia explicandam utimur particulis, circiter, aut plus minusvè.

Difficultas est, quid hæ particulae significant, id est, ad quantum nume-

R. P. Karch. Diss.

rum se extendant per excessum, aut defectum ly enim plus addit, ly minus demit, ly circiter utrumque indicat, ut si confitearis, pejeravi decies circiter, vel plus minusvè, communiter concedunt Theologi, quod addant quintam partem numeri denarij, aut demant, proinde octo certè peccata hoc modo confitendi ajunt subjici, quatuor verò dubiè, nempe duo per defectum, & totidem per excessum, consequenter comprehendi numerum 12, aut juxta alios etiam numerum 13. idcirco, si postea certo deprehendas te pejerasse duodecies, non teneri, id confiteri juxta sententiam negantem, quod peccata dubiè confessa postea occurrentia ut certa sint iteratò consistenda, oppositum dicas

Pppp

secun-

secundum affirmantem, quam veriorē, ac securiorem sentio.

Volunt autem Theologi, ut quò major fuerit numerus peccatorum, cui adjiciuntur dictæ particulae, tantò etiam major numerus poterit sub iisdem comprehendendi, sic est parvus excessus, respectu 5. aut 6. peccatum unum, respectu decem duo, respectu 20. tria, respectu 40. aut 50. quatuor, respectu centum, quinque, aut sex. Verùm hic certam, Regulam dari non posse, est communis Theologorum sensus apud Lugo *de Pœnit. D. 16. num. 96.* Unde existimo cum Vasq. *in 3. p. q. 91. Art. 1. dub. 6.* arbitrio prudentis relinquendum esse juxta peccatorum summam, cui illa verba: *plus, minusve*, adjiciuntur. Plura legere potes apud Dicastill. *de Pœnit. D. 9. a num. 113.* Hæc quoad primam partem præsentis §.

904. Transeo ad secundam. Peccator habitualis, ut meretrix Concubinarius, Usurarius, furans obvia &c. speciem peccatorum, & numerum ignorans non satisfacit explicando tempus, quanto lapsus frequentati sunt contra canum, hoc enim est nimis laxum. Non etiam requiritur expressio specierum, dum est impossibilis, utpote ignota, sed viâ mediâ tenenda est, nimirum ut dicat statum suum, vivendi modum, occasionum frequentiam, aut raritatem intra diem, vel hebdomadam, & principales peccatorum species memoria retentas v. g. meretrix confiteatur sic: integro anno meretricatum exercui, habui intra diem toties *plus, minusve* occasionem peccandi, & inter eas occasiones erant omni hebdomadâ cum conjugatis circiter *terna*, cum

voto ligatis totidem Lugo *num. 573.* Vasq. *dub. 5. num. 3.* Soarez *de Pœnit. D. 22. S. 5. num. 39.* Concubinarius, fur &c. Ignorans numerum sic se accuset: convixi puellæ velut uxori per decennium, cum ea peccando circiter bis, terve de die: triennio obvia quæque sum furatus, & quidem quovis mente circiter ter, aut quater res gravis momenti, res verò sacras, aut non sacras de loco sacro pretij notabilis intra annum bis.

Uterque cit. Author notat, quod hujusmodi inhabituati non sint cogendi circa actus internos, aut dicant solitam frequentiam, & numerum intra diem, aut septimanam, quia sine magno erroris periculo per excessum, aut defectum nequeunt numerum exprimere: debent tamen confiteri sic e. g. per annum passim concupivi obvias, & quidem frequenter, aut raro conjugatos, cognatos, aut voto ligatos, &c.

905. Hinc nascitur difficultas nova, an pœnitens præfato modo confuse confitens species & numerum peccatorum teneatur postea distinctius confiteri recordans magis distinctè specierum, & numeri,

Negat Vasq. cit. Lugo autem *n. 585.* vult affirmativam tenendam ab omnibus obligantibus ad confessionem peccati occurrentis ut certi, antea confessi ut dubij. Unde rusticus grosso, ac rudi modo confitens indocto Parocho bonâ fide sine numero, obligatur postmodum distinctius si potest, factas sic confessiones repetere, quia sic confitens absque expresso determinato numero plura comprehendit sub aliquo dubio.

Hinc

Hinc autem sequitur, quod Confessarius doctus advertens ejusmodi defectum debeat illum juvare ad numerum peccatorum hoc modo extorquendum etiam circa vitam præteritam, siquidem juxta hanc sententiam ipse rusticus deberet hunc numerum exprimere, si adverteret se facile suâ industria posse hunc iniire, quapropter confessiones ruditer facta essent repetenda: ita Lugo.

906. Caterum ipse Lugo à nu. 78. multis arguit pro sententia negante obligationem confitendi peccatum occurrens ut certum, postquam est semel confessum ut dubium, additque num. 92. negativam sententiam visam valdè probabile Nicolao Richardio sacri Palatii Magistro, tamen sequitur affirmativam, quam omnes usque ad id tempus secuti, at postea plures sunt amplexi negativam, inter quos Tambur. *Exped. Confess. lib. 2. c. 1. num. 24.* Pelliz ro. 2. *Manual. Regular. tr. 10. c. 10. num. 198.* Juxta hanc sententiam teste Lugo num. 588. probabiliter cessat obligatio confitendi sic quoad numerum confuse confusa, secus si prior confessio fuerit confusa quoad speciem e. g. si quis confessus sit se mortaliter deliquisse contra castitatem non recordari tamen, an cum soluta, vel ligata, postea resciscens quod cum libera, debet, inquit, secundum omnes speciem exprimere, quia sic confitens non est directè absolutus à differentia specifica peccati contra castitatem.

Contra hanc doctrinam P. Moya in *selecl. tr. 3. D. 4. q. 2. num. 2.* arguit Lugonem in consequentia, eò quod nullum sit discrimen, inter dubium de individuo peccati, & dubium de specie pec-

cati, nam ideo secundum Lugo non est obligatio confitendi numerum certum, quia ab hoc directè est absolutus, idque ex eo, quod absolvatur sub conditione, quod sit commissum, ergo etiam cadit directè absolutio supra speciem dictam in confessione sub dubio, seu ut dubiam, quia absolvitur ab illa sub conditione, quod illam commiserit.

Hinc P. Bresserus *de Consc. lib. 9. c. 18. num. 197.* putat in utroque casu probabiliter procedere sententiam Lugo, eamque est amplexus Patrit. Sporer *de Sacram. Pœnit. c. 3. n. 454.*

907. Nunc ad difficultatem num. 905. Resp. 1. peccatorem habitualement, qui confuse bona fide est sua peccata confessus si postea occurrat magis distinctè, ac certò, obligari ad eadem distinctè, ac ut certa confiteri non solum in sententia negante præceptum confitendi peccata dubia, sed etiam probabiliter in affirmante nos obligari ad confessionem dubiorum mortalium.

Pars prior est certissima, quia in hac sententia confessione peccatorum dubiorum mortalium nunquam impletur præceptum confitendi peccata mortalia, siquidem dubia ut talia juxta eam non sunt materia præcepti sed duntaxat peccatum certum, ergo hoc ut tale postea occurrens debet confiteri, sed confitens peccata mortalia confuse confitetur eadem saltem aliqua dubiè, ergo eadem postea occurrentia distinctè, ac ut certa tenetur confiteri.

Ante probationem partis posterioris adverte duas esse Sacerdoti datas claves ex *Trid. Sess. 14. c. 8. de Sacram. Pœnit.* unam ad *solvendum*, alteram ad *li-*

Pppp 2

gan-

gandum; hæc secunda clavis est concessa ad imponendam satisfactionem non solum ad vitæ novæ custodiam, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum criminum vindictam, quæ imponi debet pro qualitate criminum, & servanda æquitate in pœnis injungendis: Non est autem æquitas, si peccatum dubium pari panâ cum peccato certo castigetur, Confessio enim peccati ut certi practicè variat judicium Confessarij relatè ad secundam clavem, sive potestatem imponendi pœnam. E contra, inquit, Cardenas *Crisis Theolog. D. 51. nu. 36.* dum quis plura ejusdem speciei peccata subijcit clavibus omisso bonâ fide seu insufficienter uno, alterovè non variatur judicium præfarum Confessario, nam eadem pœna imponitur à Confessario sive e.g. perjuriam fuerint decem, sive undecim, esto realiter pejerans undecies, dignus sit majori reatu, quàm pejerans decies, quia propter obscuritatem dignoscendi quantitatem pœnæ secundum estimationem eandem condignitatem practicam pœnæ sortiuntur undecim, ac decem perjuriam.

Ex hoc Capite *num. 37.* dat disparitatem cur confitens dubiè numerum e.g. pejeravi decies *plus minusvè*, non teneatur postea confiteri undecimum, aut etiam duodecimum, esto occurrat ut certum, teneatur verò confitens speciem peccati sub dubio postea confiteri ut certam, si occurrat; nimirum quod confitens unum, aut duo peccata ejusdem speciei dubiè exposita, sufficienter subiecit illa secundæ clavi cum practicè non

mereantur puniri majori pœnâ, eò quod non sit facilè discernibilis modo humano practica majoritas pœnæ designandæ perjurij undecim, aut duodecim, quàm decem: è contra sit discernibilis, quando magnus numerus peccatorum ut dubius est expositus, & postea constat certò, vel quando nova peccati species ut dubia est subiecta, hæc valde, ac practicè immutat judicium Confessarij, & ideo debet subijci secundæ clavi, ut Confessarius æquitatem in pœna imponenda pro qualitate criminis juxta Trid. servare possit.

908. Jam probatur etiam pars posterior responsi primi: quamdiu præceptum confitendi peccata mortalia non est adæquatè impletum, tamdiu est obligatio illa confitendi, sed Confessione peccatorum confusè, & sub dubio facta non est impletum adæquatè præceptum confitendi peccata mortalia, ergo est obligatio eadem confitendi, videlicet postea occurrentia distinctè, & ut certa. Minor probatur, quamdiu peccata non ita exponuntur ut iudex hujus fori cum cognitione causæ possit taxare pœnam pro qualitate criminum servando æquitatem, tamdiu non est adæquatè impletum præceptum confitendi peccata mortalia (Christus enim præcepit, uti patet ex declaratione Trid. Confessionem talem, vi cujus Iudex cognoscat causam, ac juxta qualitatem criminum servata æquitate injungat pœnam) atqui Confessione peccatorum confusè, ac sub dubio facta non ita exponuntur peccata, ut Iudex fori hujus cum cognitione causæ possit taxare pœnam pro qualitate criminum

ser-

servando æquitatem, siquidem ut præmissum est, qualitas criminis certi notabiliter variat iudicium Confessarij ad taxandam pro eo longè majorem pœnam, quam taxetur pro eodem ut dubio.

Hæc ratio evincit obligationem confitendi peccata occurrentia ut certa non solum, quandò eorum numerus est magnus, sed etiam parvus, videlicet si quis Confessus sit se pejerasse circiter decies, si postea cognoscat se pejerasse undecies, debet hoc undecimum perjurium confiteri, quia secunda clavi, seu potestati ligandi nondum est sufficienter subiectum juxta *num.* 907. in quo Cardenas, ut ostendat probabilitatem opinionis gravissimorū AA. Soarez. Vasq. Granad. Coninch. &c. asserentium eum qui bonâ fide se accusavit circiter decem perjuriarum, non obligati postea confiteri undecimum, aut etiam duodecimum etsi occurrant ut certum eò quod iste parvus excessus numeri intelligatur inclusus in Confessione majoris Confessi, ut, inquam, Cardenas ostendat dictos AA. non improbabiliter sentire, in eorum gratiam ejus discursus factus est ab eodem, Caterum nobiscum tenet *num.* 39. Dicastill. & alij.

909. Resp. 2. Ad difficultatem *num.* 905. nihilominus rudem e. g. rusticum confusè solutum indocto suo Parocho confiteri, postea à Docto Confessario non esse cogendum ad repetendas Confessiones præteritas, ita plures apud Lugo *num.* 577. quos sequitur cit. Moya, quia rustici cum communiter vivant uni-

formiter, ex Confessione unius hebdomadæ, mensis aut anni quoad speciem, & numerum facillè prudens Confessarius conjicit, quot numero peccata, & quibus in speciebus peccarit annis prioribus. Addit tamen esse omninò repetendas Confessiones ab eo, si de hujus vita præterita prudenter non posset formari iudicium ex Confessione præsentis.

Item cum quavis species, & numerus debet directè subjici clavibus, rusticus autem illum probabilem numerum, & species peccatorum, quas Confessarius doctus colligit ex præsentis Confessione, nunquam saltem sub certitudine subjecit clavibus, debet à Confessario moneri, ut se accuset sic: accuso me de omnibus peccatis vitæ meæ commissis, quorum me rerum esse prudenter deduci potest ex præsentis meæ Confessione hæc enim accusatio respectu Confessarij in his circumstantijs non est accusatio merè generica, sed exprimit verosimilem numerum, & species præteritorum in homine uniformis vitæ, ita judico salvo meliore aliorum iudicio, nam hanc monitionem apud Authores non reperio.

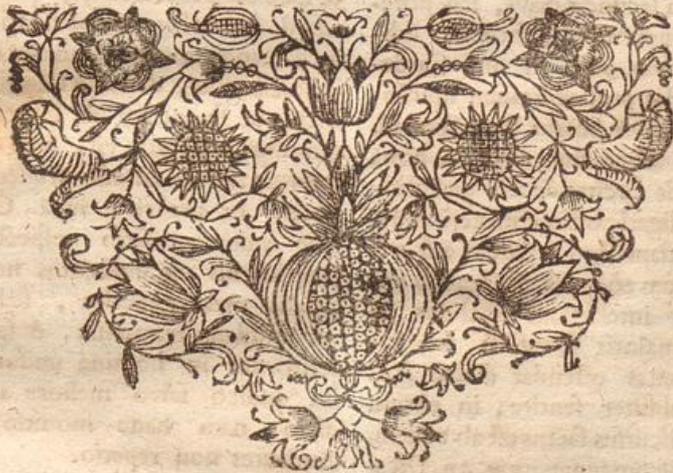
Omnia actuum humanorum principia discussimus exceptis duobus extrinsecis, quorum unum est nobis intrinsecum, nimirum conscientia, alterum nobis extrinsecum videlicet lex. Promisi in ingressu hujus operis me etiam examinaturum actus humanos relatè ad hæc principia, proinde tractaturum etiam de conscien-

tia, atque legibus. Verum cogor hic
fistere ex duplici causa; prior est,
quod moles operis in folio quarto ni-
mis crassa evaderet; posterior quod
contra meam intentionem nimis tardè
typus operis in lucem prodiret. His
de causis calamum suspendo, finem

que actibus humanis impono, quos
si triveris, advertere potes, quod ti-
tulus iisdem in frontispicio præ-
fixus à vero non de-
flectat.

**
*

Omnia ad majorem DEI gloriam.

IN-